

Kust, stränder och öar Öar i Sverige 2013

MI0812

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	3
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	4
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler	6
1.1.3	Statistiska mått	6
1.1.4	Redovisningsgrupper	6
1.1.5	Referenstider	6
1.2	Fullständighet	6
B.2	Tillförlitlighet	6
2.1	Tillförlitlighet totalt	6
2.2	Osäkerhetskällor	6
2.2.1	Urval	7
2.2.2	Ramtäckning	7
2.2.3	Mätning	8
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	9
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	9

B.3	Aktualitet	9
3.1	Frekvens	9
3.2	Framställningstid	9
3.3	Punktlighet	9
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet	9
4.1	Jämförbarhet över tiden	9
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	9
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	9
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	9
5.1	Spridningsformer	9
5.2	Presentation	10
5.3	Dokumentation	10
5.4	Tillgång till primärmaterial	10
5.5	Upplysningstjänster	10

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Miljö

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Markanvändning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, SCB
Postadress: Box 24300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Johan Stålnacke
Telefon: 08-5069 47 05
Telefax: 08-5069 4348
E-post:

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån, SCB
Postadress: Box 24300, 104 51
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Johan Stålnacke
Karin Hedeklint
Telefon: 08-506 947 05

Telefax 08-506 945 14
E-post: 08-5069 43 48
förnamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99)

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ej aktuellt.

A.9 EU-reglering

Ej aktuellt.

A.10 Syfte och historik

Statistiken syftar till att ge basinformation om Sveriges kust, stränder och öar. Basuppgifterna består av statistik om kust- och strandlängd, antal, areal och omkrets för öar, samt befolkning och byggnader på öar och längs vatten.

Statistiken gjordes för första gången år 2000. Befolkning på öar uppdaterades sedan för år 2005 och 2008. En rapport om smala vattendrag togs fram för år 2005.

Tack vare SCB:s medverkan i geodatasamverkan, från 2011, förbättrades möjligheterna att uppdatera statistiken genom den ökade tillgången på geodata. Lantmäteriets vattenmask, som tas från fastighetskartan, kunde hämtas oftare än tidigare. 2012 uppdaterades därför statistiken om kust- och strandlängder.

Under 2014 gjordes helt ny statistik som beskrev befolkningen inom 100 meter från vatten. Vatten och befolkningsuppgifter för 2013 kombinerades med uppgifter om befolkningens könsfördelning, ålder, utbildningsnivå, förvärvsarbete och inkomst.

2014 gjordes även nya polygoner för öar i Sverige, med referensår 2013. På grund av bättre kvalitet på Lantmäteriets vattenmask innebar den nya statistiken stora förändringar i antalet öar, särskilt i fjällområdena och Norrbottens län. En delvis annan definition av öar ledde till att fler öar inkluderades i statistiken, bland annat Södertörn-Nacka i Stockholms län. All statistik om öar uppdaterades och flera nya tabeller i SSD skapades.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används vid analyser av den strandnära bebyggelseutvecklingen och av boendet på öar och i skärgårdsområden. Intresse för sådana studier och analyser finns hos bland annat Naturvårdsverket, Tillväxtanalys och Boverket. Regeringskansliet har använt uppgifter om öar utan fast landförbindelse när de har utrett stöd till glesbygdsområden.

A.12 Uppläggning och genomförande

Grundmaterialet för undersökningen utgörs av Lantmäteriverkets digitala vattenmask (vattenkarta) i skalan 1:10 000. För polygonuppbyggnad har fastighetskartans linjeskikt för vatten (ml) och punktskikt för markanvändning (mp) använts. För polygoner vid gränser har fastighetskartans linjeskikt för gränser (al) använts. För kontroller har fastighetskartans ytskikt för vatten (mv) och ytskikt för markanvändning (my) använts. Materialet har erhållits från Lantmäteriverket i form av MapInfo-filer, upplagda på 5x5-kmrutor.

Kustlinjen har lokaliserats med hjälp av SMHI:s sjöregister och andra källor, varvid havsvatten och insjövatten har kunnat särskiljas.

Materialet har bearbetats i GIS-miljö i FME, genom att bygga upp ö-polygoner med hjälp av fastighetskartans linjeskikt för markanvändning där typerna för vatten har valts ut. Därefter har fastighetskartans punktskikt för markanvändning använts för att filtrera bort sjöar.

Vidare statistikbearbetning har gjorts i MapInfo och Excel. Fördelningen av statistiken på kommuner har gjorts med hjälp av kommungränser uppbyggda med hjälp av fastighetsgränser.

Registeruppgifter om befolkning per fastighet samt fastighetsregistrets byggnadsdel har kopplats mot bland annat öar för statistik om befolkning och byggnader.

A.13 Internationell rapportering

Det ställs inga krav på internationell rapportering för den här statistiken.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Det finns inga planerade förändringar.

B Kvalitetsdeklaration

SCB deklarerar kvaliteten i sina undersökningar enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sam användbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

B.0 Inledning

Statistiken avser att redovisa fakta om kust, stränder och öar, bl a avseende antal öar, arealer, omkrets, befolkning och byggnader. Statistiken visar uppgifter om samtliga öar i Sverige.

Föreliggande kvalitetsdeklaration beskriver tidigare publicerad statistik inom produkten, samt den senast publicerade statistiken över Öar i Sverige 2013.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Öar i Sverige 2013-12-31:

- Antal öar
- Omkrets på öar
- Landareal öar
- Befolkning och byggnader på öar
- Landförbindelse till ett urval öar
- Tätorter på ett urval öar

1.1.1 Objekt och population

Basuppgifter kust, stränder, öar:

Undersökningen omfattar all kust samt alla stränder och öar i Sverige, så som de framträder i skala 1:10 000.

Öar i Sverige 2013-12-31:

Undersökningen omfattar all befolkning enligt Registret för totalbefolkning (RTB), med koordinater, 2013-12-31. Allt vatten från Lantmäteriets fastighetskarta har använts. Det är vattnet så som det framträder i skala 1:10 000.

Byggnader från fastighetsregistrets byggnadsdel i skala 1:10 000, referenstidpunkt 2013-12-31.

1.1.2 Variabler

Öar i Sverige 2013-12-31:

- Omkrets på ö/omkrets havsöar
- Antal öar totalt/i hav/bebodda öar/bebyggda öar
- Antal öar per storleksklass
- Landareal öar/landareal havsöar
- Ett urval öar utan fast landförbindelse
- Antal tätorter per ö, för ett urval öar
- Befolkning och byggnader på öar

1.1.3 Statistiska mått

Öar i Sverige 2013-12-31:

Antal, hektar, kilometer, kvadratkilometer, andel (%)

1.1.4 Redovisningsgrupper

Öar i Sverige 2013-12-31:

Riket, län, kommuner, storleksgrupper och öar.

1.1.5 Referenstider

- Uppgifter om längd på kust, stränder och öar finns för 2000 och 2012
- Uppgifter om antal, areal, omkrets för öar finns för 2000 och 2013
- Uppgifter om befolkning på öar finns för 2000, 2005, 2008 och 2013
- Uppgifter om byggnader på öar finns för 2000 och 2013
- Uppgifter om smala vattendrag (1-6 meter) finns för 2005
- Uppgifter om strandnära befolkning finns för 2013

1.2. Fullständighet

Det är en totalundersökning som enbart bygger på registeruppgifter.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Ett statistikvärdes tillförlitlighet beror på det totala felet mellan skattningen och målstorheten. Det totala felet kan bestå av urvalsfel, täckningsfel, bortfallsfel, mätfel och bearbetningsfel.

Statistiken bygger helt på registeruppgifter hämtade från SCB och andra myndigheter. Statistikens kvalitet och tillförlitlighet beror därför på kvaliteten i dessa register.

2.2 Osäkerhetskällor

Osäkerhetskällorna består främst av brister i de register som har använts i undersökningen.

2.2.1 *Urval*

Undersökningen är en totalundersökning där allt ytbildat vatten i Lantmäteriets fastighetskarta, skala 1:10 000 ingår. Register över Sveriges totala befolkning och byggnader har använts vid bearbetningar.

2.2.2 *Ramtäckning*

Basuppgifter kust, stränder, öar:

Vatten som inte visas i skala 1:10 000 ingår inte i materialet, vilket kan leda till undertäckning.

Hur SCB avgränsar och definierar en ö kräver en särskild redogörelse, eftersom det ofta diskuteras av användare. SCB definierar en ö som ett stycke land omflutet av vatten.

Flera fall av osäkerhet uppstår dock, där SCB behöver göra en bedömning. Det handlar delvis om landområden som omsluts av små vattendrag och som datormässigt betraktas som ö utan att ha "ö-karaktär". Det har även diskuterats hur små öar får vara. SCB gör då bedömningen att de kan vara hur små som helst, så länge de syns i kartunderlaget.

I 2000 års statistik sorterade man bort ett antal öar bildade av konstgjort vatten. För att sortera bort alla öar som bildats på det sättet krävs dock omfattande granskning av materialet, då grundregistren inte klassificerar vattnet utifrån dess ursprung. Det är inte möjligt av resursskäl i den här produkten. I 2013 års statistik klassas därför alla landområden omflutna av vatten som öar. Några undantag har dock gjorts, av skäl som beskrivs nedan.

Där stora landmassor som avgränsas av flera vattendrag, t ex vid bifurkationer, har SCB tittat på hur stor del av strandlängden som utgörs av omslutande vattendrag jämfört med strandlängden där vattendragen har sitt utlopp. Vi illustrerar det med några exempel som ofta diskuteras:

1. Ett område i Norrbotten som omringas av Bottenhavet, Kalix älv, Torne älv och Tärendö Älv är ett sådant exempel. Vi har inte räknat det som en ö, då det omringas av flera olika vattendrag och en mindre del utgörs av havet där vattendragens utlopp sker.
2. Ett liknande gränsfall är Hisingen i Göteborg. Här är det en och samma flod som delar upp sig och blir som ett delaland. Vi har räknat det som en ö, då det omringas av flera olika vattendrag och en stor del utgörs av havet där vattendragens utlopp sker.
3. Ett tredje gränsfall är Södertörn i Stockholms län, som omringas av flera olika vatten, bland annat Södertälje kanal och Strömmen. Vi har räknat det som en ö, då det omringas av flera olika vattendrag och en stor del utgörs av havet där vattendragens utlopp sker.
4. Det tredje exemplet är området söder om Göta kanal. Det klassar SCB inte som en ö, av det skälet att området normalt inte betraktas som en ö. Det är det enda undantag vi har gjort av det skälet i 2013 års statistik.

2.2.3 Mätning

Basuppgifter kust, stränder, öar:

Vattenkartan är hämtad från Lantmäteriets fastighetskarta har använts för längder, omkrets och arealer 2000 och 2013. Förbättringsarbete av vattenkartan görs successivt av Lantmäteriet. Det kan innebära att olika delar av landet har uppdaterats i olika faser och kan därför mätas på olika sätt.

Register över befolkning, byggnader och tätorter har använts för aktuella referensår. Uppgifter om namn på öar och landförbindelser har hämtats från kartor och flygfoton från Lantmäteriet, samt från tidtabeller över färjetrafik. Lantmäteriets ortnamnsenhet gör en översyn av namn på öar.

Öar i Sverige 2013-12-31:

Följande register har använts vid produktion av statistiken:

- Fastighetsregistrets vattenskikt, hämtade från Lantmäteriets fastighetskarta 2013.
- Fastighetsregistrets byggnadsdel, med koordinater 2013-12-31
- Registret för totalbefolkning (RTB), med koordinater, 2013-12-31
- Sammanräknad förvärvsinkomst, 2012
- Tätorter 2010, polygoner
- Gränser för kommuner och län, hämtade från Lantmäteriets fastighetskarta 2013.

2.2.4 Svarsbortfall

Ej aktuellt då undersökningen baseras på ett totalregister.

2.2.5 Bearbetning

Öar i Sverige 2013-12-31:

Statistikbearbetning har gjorts i MapInfo och Excel. Fördelningen av statistiken på kommuner har gjorts med hjälp av kommungränser uppbyggda med hjälp av fastighetsgränser. Registeruppgifter om befolkning per fastighet samt fastighetsregistrets byggnadsdel har kopplats mot öarna för statistik om befolkning och byggnader. Som bostadsbebyggelse räknas byggnader som i registret har typbebyggelse bostadsändamål.

Antal bebodda öar har beräknats utifrån uppgifter om folkbokförda per fastighet den 31 december aktuellt år. Öar som saknar byggnader enligt Lantmäteriets byggnadsregister antas inte ha någon befolkning. Manuella justeringar har gjorts för fem olika öar, där byggnader saknades trots att befolkning kunde kopplas till ön. Befolkningen på öarna var sammanlagt 8 personer. Dessa har tagits bort ur statistiken över befolkning på öar. De fem öarna räknas inte som bebodda i statistiken.

Omkretsen för öar har tagits fram genom att beräkna längden på den yttre linjen runt ön. Vattendrag som går in från det omgärdande vattnet till ön ingår i omkretsen. Öar kan innehålla sjöar med egna öar. Dessa ingår inte i landarealen för huvudön, d v s den ö som har en sjö som har en ö.

2.2.6 *Modellantaganden*

Undersökningen saknar statistisk modell.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Redovisning av osäkerhetsmått sker i samband med resultatredovisningen.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Statistiken har tagits fram och uppdaterats med oregelbundna tidsintervall, sedan 2000.

3.2 Framställningstid

Framställningstid varierar beroende på aktuell undersöknings omfattning och innehåll. Vid produktion arbetar i regel två personer samtidigt, under 1-3 månaders tid.

3.3 Punktlighet

Punktligheten är god. Statistiken har publicerats vid planerade tidpunkter.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Jämförbarheten inom produkten är dålig, eftersom kvalitetsförändringar i grundregister, samt metodförändringar har påverkat resultatet avsevärt mer än faktiska förändringar i kust- och strandlinje, samt öar.

Kvaliteten i grunddata har förbättrats avsevärt under perioden 2000-2014, vilket har påverkat statistiken mycket, framförallt avseende antal öar. Jämförelser mellan år rekommenderas därför inte. Jämförelser kan dock göras för uppgifter om antal bebodda öar, eftersom grunddata för huvuddelen av dessa hade en god kvalitet redan år 2000.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Basuppgifter kust stränder, öar:

Jämförbarhet mellan grupper är ej aktuellt då ingående variabler inte används i någon annan undersökning.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

Statistiken kan jämföras med siffror över kust- och strandlängder 2012, publicerat i Statistiskt meddelande MI50SM1301 och i Statistikdatabasen. Länkar finns från produktsidan www.scb.se/MI0812.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Resultaten från undersökningarna har presenterats i Statistiska Meddelanden serie

MI 50. Delar av resultaten finns inlagda i Statistikdatabasen, som finns tillgängliga på SCB:s webbplats: www.scb.se.

Resultaten i sammandrag har presenterats i publikationen Markanvändningen i Sverige (SCB) samt i Statistisk årsbok (SCB).

5.2 Presentation

I SM finns text, tabeller, diagram och kartor.

5.3 Dokumentation

Dokumentationen finns tillgängliga på SCB:s webbplats, www.scb.se.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterial kan ej erhållas.

5.5 Upplysningstjänster

För ytterligare upplysningar kontakta:
Johan Stålnacke, tfn 08-5069 47 05
Fax: 08-5069 43 48
E-post: fornamn.efternamn@scb.se